

Võrdlusi – kontrastiivse keeleuurimise tuttavad ja uued rajad

Juba kindlaks kujunenud ja ootuspärasel viisil keskendub ka “Lähivõrdlusi. Lähivertailuja” 22. number eri keelte ja keelenähtuste võrdlusele. Kuigi ajakirja teemad suuresti vahelduvad, on üks keskseid mõõtmeid soome-ugri keelte õppimine ja omandamine. Ühelt poolt avatakse artiklites soome-ugri keelte omandamise uurimise tähenduse laiemaid väljavaateid rahvusvahelise teise keele omandamise uurimise kontekstis (Suni), teisalt piiritletakse teema vaid ühe teatud verbitüübiga (Siitonen & Martin). Mõlemad “täpsusastmed” on ühtviisi vajalikud. Laiahaardelisest temaatikast eristuvad mõned suundumused, mida ühendab näiteks uurimismaterjali iseloom või lähenemisviis. Mitmed teemad on seotud korpuslingvistikaga (Eslon; Jantunen & Brunni; Määttä; Pällin & Kaivapalu). Kaks artiklit esindavad retseptiivse mitmekeelsuse uurimist, täpselt sõnavara identifitseerimist emakeele põhjal (Muikku-Werner & Heinonen; Paajanen & Muikku-Werner). Uue vaatenurga info spetsiifilisusele ja geneerilisusele pakub kognitiivse keeleuurimise teoreetiline raamistik (vt Jaakola). Kõikides artiklites on küsimus mingisuguses kontrastis, näiteks vastandatakse seekord olemas olev süsteem võimalikule alternatiivile: grammatikaterminoloogia ei ole alati kooskõlas keeleõppija lähenemisega (Kok).

Õppija vaatenurk on ajakirja artiklites mitmeti kesksel kohal. Õppijale on keerulised nii *U*-verbid (Siitonen & Martin) kui *mennä*- ja *lähteä*-verbid (Pällin & Kaivapalu). Keeltevahelised erinevused võivad põhjustada raskusi sõnatuletuses (Remes), samas on õppimises oluline õnnestunud morfoloogiline *priming* (Jantunen & Brunni). Võrreldavana võivad olla ka õppija ja emakeelse keelekasutaja keel, näiteks eesti õppija-keele ja kirjakeele objektifraasi verbid (Eslon). Samuti ei ole unustatud

suulist keelekasutust: algtasemel keeleõppijal on keeruline väljendada oma arusaamisprobleeme sihtkeeles (Pool). Õppija jaoks on esmatähtis õppekirjandus ja seetõttu on oluline uurimisobjekt õpikutekstide ja sõnavara omandamise seos (Määttä).

Tavalisemad ajakirjas võrreldavad keeled on olnud eesti ja soome, kuid seekord on spekter laiem. Võrreldakse nii eesti ja ungari kõrvalausete kõneviise (Rüütmaa) kui eesti ja saksa partikleid (Kärk). Õppija ja emakeelse keelekasutaja keeled on mitme artikli teema, lähtekeeltena esinevad lisaks eesti ja soome keelele rootsi, vene, inglise, rumeenia, udmurdi jt (Määttä, Eslon, Pool). Teine positiivne “uudsus” on see, et kogunud teadlaste kõrval astuvad üles noorema põlve autorid (Heinonen, Kok, Paajanen ja Pällin).

Osa “Lähivõrdlusi. Lähivertailuja” 22. numbri kirjutistest põhineb Joensuu Soome Rakenduslingvistika Ühingu AFinLA sügissümposiumil VIRSU-tööpajas peetud ettekannetel. Kirjutiste hulgas on nii artikleid kui ülevaateid, mida ei ole siiski esitatud eri jaotistena, kuna kõik on läbinud ajakirja tavapärase retsenseerimis- ja toimetamistsükli.

Täname kõiki autoreid, kes pakuvad meile mõtlemisainet, ja retsenste, kes oma töösse asjatundlikult, põhjalikult ja paindlikult suhtusid. Tänu pälvib Johanna Laakso efektiivse ja kiire tõlkijana ning Eino Koponen eestikeelsete autorite soomekeelsete artiklite keeleteimetajana. Väljaanne “Lähivõrdlusi. Lähivertailuja” on eriti tänulik Hannu Reme-sele, kes on 27 aasta jooksul olnud aktiivselt tegev sarja ilmumisel ja avaldanud esimesest numbrist alates arvukalt artikleid. Täname Alfred Kordelini sihtasutust, Soome-Ugri Kultuuriseltsi sihtasutust ja riikliku programmi “Eesti keel ja kultuurimälu”, kelle majanduslik tugi on võimaldanud ajakirja väljaandmise. Eriti täname Eesti Rakenduslingvistika Ühingut, kelle ajakirjana “Lähivõrdlusi. Lähivertailuja” 22 ilmub.

Joensuu, Oulus ja Tallinnas

*Pirkko Muikku-Werner,
Jarmo Harri Jantunen ja
Annekatriin Kaivapalu*